

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

A „Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület“ hivatalos közlönye.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 kor., fél évre 3 kor., egyes szám 20 fillér.
Előfizetési pénzek és reklamációk
BALKÁNYI ERNŐ könyvnyomdájába küldendők.

Felétős szerkesztő: SINKOVICH ELEK.

Kiadó:

A Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények e lap szerkesztőségébe küldendők.

Hirdetési díj: 3 hasábos petitors egyszeri hirdetésnél 20 fillér, többszöri hirdetésnél soronként 12 fillér.

Nyitlert petitorsa 50 fill.

A mezőgazdasági állam

Magyarország mezőgazdasági állam. Szomoruan érezzük ezt ilyenkor, amikor az elemi csapásnak beillő rossz gazdasági év megfelel a föld termését s a gazdaember raktárait megdézsmálja.

A mostani rossz gazdasági év sok keserves felajdulást eredményezett már eddig. Az újságok maguk is rettentően sötét képét festették a szárazság folytán beállott gazdasági és pénzügyi bajoknak, ezekben a felajdulásokban, ezekben a sötét színekben azonban több volt az impresszió, mint a valóság. Világosan meg lehet ezt állapítani most, amikor a gazdasági munka utolsó stációjához, a termés belakításához eljutottunk. A gazda megcsinálja számvetését és látja, hogy tulozottan itélte meg a helyzetet.

A földművelési kormány jelentései itt állnak előttünk s a száraz statisztika rációfól a szárazságra. A dolog így áll. Az ország idei termése nem volt jó. Még a közép-termet sem ütötte meg, de aztán nincs is tovább. Azokról a rettenetes károkról, amelyeket a fölvert képzelet látott, nincs szó.

Hissen nem mondjuk, hogy nagyon meg lehetünk elégedve a gazdasági állapot-

tal, csak az igazságnak megfelelően konstataálni kell, hogy nem olyan fekete az ördög, mint amilyenek láttuk. És ez vigasztaló. Vannak tragédiák, amelyek megvigasztalnak, ha jobban végződnék, mint ahogy vártuk. Vannak szomorú helyzetek, amelyeknek örvendeni illik, ha kevésbé szomoruk a látszatnál. Ez az ugynevezett szerencse a szerencsétlenségben.

Az idei rossz gazdasági évért megvigasztalhat egy másik körülmény is, amely szintén amolyan szerencse a szerencsétlenségben. Az ez évi termés a külföldön sem volt elsőrangú. Ehhez képest a gabonanevelék ára emelkedett mindenütt. Ennek az a következménye, hogy a mi termésünk még mindig számottevő s amit veszítünk mennyiségben, az árak emelkedettsége folytán azt visszanyerjük értékben. A gazda jó áron adhat tal gabonáján.

Az egyetlen pótolhatatlan veszteség a takarmányhiány. Ezen az állam segít a lehetőség minden eszközével. Így állunk tehát most a nagy elemi csapás: a hónapokig való szárazság után. Inségeről tehát nem lehet szó.

De ez az esztendő is nagy tanulsággal szolgál. Magyarország mezőgazda-

sági állam. Anyagi jóléte földhöz kötött s egy teljesen rossz esztendő évek nyomorúságát idézheti elő. Veletlenül függ az ország anyagi boldogulása. A természet szélességétől, az esőtől vagy a szárazságtól, a hidegtől vagy melegtől. Ma már a természetben alig lehet bízni. Bizonyos eltulodás vehető észre a naptári és gazdasági évszakokban. Ennyire kiszolgáltatva lennünk az idők veszélyének nem szabad. A rendelkezésünkre álló módok igénybevételével kell védekeznünk az olyan meglepetések ellen, aminő a rossz gazdasági év.

Mindezekből a tanulságokból azt a tételt lehet levonni, hogy Magyarország nem maradhat meg kizárólagosan a mezőgazdasági állam alapján. Változtatni kell nemzetgazdasági politikáján.

Két hatalmas tere van a nemzetgazdasági boldogulásnak: az ipar és a kereskedelem. Ipari és kereskedelmi téren kell keresni tehát a kiegyenlítődest azzal az abnormitással szemben, amely a kizárólagos mezőgazdasági állam végzete lehet. Gyárak, iparvállalatok alapításának feladata vár reánk ezen a téren. Amit csak okos ipari és kereskedelmi polifika kigondolhat, mind meg kell valósítani. A vállalkozási szellem

TÁRCA.

Találkozás.

Az István-uton, a Városliget szélén egy szürös atyafi haladt cammogó léptekkel. Óvatosan, kemblen nézett körül, mint aki tájékozni igyekszik. Öreg, tündött embernek látszott. A esontos are értelmet, talán egy kis ravaszágot is fejezett ki. A júniusi eszt leszalloban, a levegő tikkadt, fülledt. A szürös ember, miután egy ideig megállt, lassan bekanyarodott a Ligethe. Erősen megnézte a járókelőket. Valakit megszólítani akart. Valogott hibek.

Elhatározta magát. Egy padon ülő öreg napszámosa eszt a választás. Feléje ment.

— Nem lenne szíves megmondani, kérem, merre van erre a Borostyán-korcsmá?

A megszólított lustán emelte fel kövér szemhéjét, hogy megnézzé azt, aki megszólította, aztán válaszolt:

— Hamar eléri, ha igyekszik a Herminautra. Csak balra kell menni, majd megmondják ottan.

— Köszönöm az utbaigazítást, de én már azt se tudom, merre esik a Herminaut? Vagy talán nem is tudtam soha. Nem vagyok idevalósi.

— Azt látom, — jegyezte meg a napszámós.

— Városszékről kerültem föl. Egy kis sorom van.

— Honnan? — kérdezte a napszámós, figyelmesen nézve az előtt álló szürös embert.

— Városszékről. Felnapi járóföld vasuton. Négy forintot fizeltem, amiért felhoztak.

A napszámós felkelt. Komor, napégett arca mintla kiderült volna.

— Városszéki ember? Ugy rémlik, hogy ösmérem én kigyelmedet.

— Az is meglehett.

— De ugy is van. Itt szolgált valamikor a löfejű vasutnál. Kocsis volt.

— A' már szent igaz. Nagyon etlanálta.

A napszámós mosolygott.

— Könnyű volt azt kitanálni. Még azt is tudom, hogy Tót Kiss Mihálynak híjják kigyelmedet.

A szürös ember igyekezett nyugot esudálkozni.

— Ejnye, no! Ez már mégis. De hát honnan tudja olyan akkuratton?

— Honnan tudom? Hát onnan, hogy huszonhat esztendővel ezelőtt együtt voltunk kocsisok a löfejűnél. Éu vagyok a Hadar Imre.

— Az Imre? — esudálkozott tovább Tót Kiss Mihály — nem lehet az. Hadd látom csak jól. Az ám, mákos uesese, formit hozzá nagyon.

De egy kiesit elformálódot azótátul. Olyan fekete volt a bajusza, mint a szurok. Hát a baját hová tette, Imre koma? No nézze meg az ember! Csakugyan a Hadar Imre. Nem adom egy tal lencsésért, hogy így raakadtam a régi cimborára.

Kezet fogtak. Tót Kiss Mihály folytatta:

— No nem hittem volna. Hadd látom csak, hiszen kigyelmed is ami vidékünkön való.

— Igen, Vámostitelről.

— Persze, hogy onnan. Aztán azótátul mindig itt van, ebben a nagy városban?

— Igen bizony. Itt ragadtam.

— Aztán hogy megy a sora?

— Komiszul. Azaz sehogly.

— Mit dolgozott? — tudakolta Tót Kiss Mihály.

— Mindent össze-vissza. Napszámoskodom. Hunn van, hunn nincs. Ahogy gyün. Hát kigyelmed hogy van azóta?

— Megvagyok, hála Istennek, kupa bajom. Nem sajnálom, hogy itt hagytam ezt a Pestet. Ejnye no, de örvendek, igazán örvendek, hogy látom. Sohase hittem volna, aki csak nagyon megpénészedett a bajusza, ami Csaky aadója van.

Hadar Imre busan rázogatta a fejét.

— Bizony magam is megpénészedtem. Alig hogy a tabamon vagyok. Nem jó dolga van a szegény embernek ebben a nagy városban. Hát még ha ugy marad, mint én, özvegyen. Egy macskám sincs. Néha azt se tudom, hol halok, hol kelek,

— Az nem jó sor, — mondta Tót Kiss Mihály — kivált ha az ember kissé előregszik. Fiatalon oda se néz az ember a világnak. Ha van, jó; ha nincs ugy is jó. De már vénségére...

Elgondolkozott, aztán ismét megszólalt:

— Nini, egyet mondok, kettő lesz belőle. Ide hallgasson, Hadar Imre komám.

— Fülelek.

Gyűjön kigyelmed haza. Már ugy, mint velem. A mult heten teteműk a sógoromat, a Kurta Bálintot. Az volt a község esősze. Most hát meg

hódítson ipari és kereskedelmi világunkban, Lassan, de fokozatosan kell átalakítani nemzetiségi berendezésünket, a mely mai formájában egy véletlen folytán veszedelme lehet az országnak. Már pedig egy ország-fejlesztését, földgölgölését nem szabad véletlenekre építeni.

Gyermekeink ideges főfájása és az iskola.

(Tanév elején a szülők és tanítók szives figyelmébe!)

Napjainkban nagyon terjed a panasz, gyermekeink ideges főfájása miatt. Dr. Bresgen ezen jelenség okait négy csoportba osztja. Az első csoportba számítja az agy és agyhártya betegségeit, az uti ezek fel-felteknel és gyermekeknél előfordulnak.

A második csoportba számítja az általános testi gyöngeséget, előidézve részben átszenvedett nagy betegség által, részben rossz, nem elégséges és rendetlen táplálkozás által. Ide számíthatók továbbá különféle emésztési zavarok is. Ez utóbbiak oka, legtöbb esetben a tápanyagok elnyelése, a nélkül, hogy azokat kellően megvágnák, mi gyermekeknél nem épen ritka jelenség. Ehhez járul még azon körülmény is, hogy gyermekeinknek megengedünk sokat inni. A gyermekeknél gyakran előforduló gyönges elnyelése az eledelteknek, leginkább a szülők figyelmességére vezethető vissza, kiknek még arra is kell szigorúan ügyelni, hogy a rendszeres érkezési időn kívül a gyerekek ne egyenek.

A főfájás okainak harmadik csoportja legnagyobb részét az iskolát terheli. Dr. Bresgen szerint elsősorban az oktatásnak a korai reggeli órákban való siettelése nem lehet eléggé alapos, amely hiányosság még egyéb visszas állapotokhoz is vezet. Különösen télen az oktatásnak reggeli 8 óraor való megkezdése nagyon korai, nemcsak, hogy a gyermeke nézve nem előnyös a korai felkelés, de előfordul az is, hogy a gyermekek megjelenésekor az iskolában, az iskolatermek még nincsenek eléggé fűtve és a világosság sem alkalmas még az oktatás

megkezdéséhez. A szemek túlterhelése főfájást okoz. A szellem túlterhelése még inkább jár ezen bajjal. Dr. Bresgen véleménye, hogy a gyermekek szellemi túlterhelését az iskolában általában véve nem annyira a tanulmány sokasága okozza, hanem inkább annak nem alkalmas beosztása. A túlterheléshez hozzájárulhat még azonkívül a tanórák helytelen beosztása is, ha például a nehezebb és könnyebb tantárgyak nem váltják fel egymást helyes és kellő felosztásban. Az előadó rossz beosztást lát abban az általános újításban is, hogy már a középiskola első éveiben a 10—12 éves gyermekek folytatolagos oktatásban részesülnek a 8—1 óráig terjedő délelőtti órákban, ami nagyon is alkalmas szerinte arra, az ifjúságnál az ideges főfájást terjeszteni. A gyermekek szellemi túlterhelésében azonban maguk a szülők által is annyira gyarapítatik, hogy ez eljárásuk gyorsan ideges főfájást teremt.

Elsősorban a zene az, melynek gyakorlásához, különösen a leánykák tulzsegen korban és a kellőnél több időn át készletnek szülik által; továbbá leginkább a jobb körökben nem ritkán előforduló magán órák idegen nyelveken vagy más, az iskola keretén kívül álló tantárgyakban. A szellem tenári túlterhelésének ellensúlyozását dr. Bresgen a test kiképzésében látja. De ügyelnünk kell arra, hogy az egyik vagy másik alkalmas testgyakorlat ne fadjon üres sportot, ami főleg a divó biciklire nézve legyen felemeltve.

Egyéb okok, melyek ideges főfájást idéznek elő: az orr, a fülek, a szemek, a fogak és a torok megbetegedése. Mindebből látjuk, mily számos indító oka van a főfájásnak s hogy gyermekeink felnevelése, mily sokféle irányban követeli figyelmünket és folytonos óberségünket.

Ha tehát saját gyermekeinkkel jót akarunk, úgy azokat ép iskolai éveikben kell legnagyobb figyelemmel kísérnünk. Különösen fontos, hogy a tanítóknál megtudakoljuk a gyermek szellemi tehetségét és felfogását, mert ettől függ, hogy szabad-e a gyermeket az iskolai kötelező munkáján kívül még magán tantárgyakkal, nyelv- és zeneokta-

tással terhelni. Gyakran mondjuk a gyermeket lustának, hanyagnak, ösztökéljük folyton munkára, pedig visszamaradásának igazi oka, testi gyengeségében rejlik. Jó információ tehát, a gyermek állandó tanítói részéről, kik leginkább vannak hivatva a szellemi tehetségét megítélni, mindig a legjobb utmutatást fogja adni gyermekeink szellemi nevelését illetőleg és sok bajtól fogja azokat megóvni.

HIREK.

— **Dr. Ernusz József** vármegyei szerelt főispánja, titkárja dr. Szalay László, Boros Károly vármegyei iroda-igazgató és Vilsinsky számbellenő kiseretében f. hó 20-án délben Múraszombában érkezett és három egész napon át a leghehetőbban megvizsgálta a szolgabíró hivatali ügykezelést. Ömeltosága a tapasztalt rend feltét legjelölőbb elismerésnek adott kifejezést. Ömeltosága, aki itt tartózkodása alatt Szapary László gróf v. b. t. t. vendégszeretetet élvezte, f. hó 23-án d. u. kiseretével együtt Szombathelyre visszautazott.

— **Kassay József** kir. tanácsos, szombathelyi penzügyi igazgató, az itteni adóhivatali ügykezelésének megvizsgálása céljából két nap óta városunkban időzik.

— **Közgazgatási gyakornok.** Pósfay Gusztáv közgyakornok Múraszombából Szentgotthárdra helyeztetven, helyébe Polczér Desző végzet joghallgató ezeldőmőki lakos neveztetett ki, aki alapsát a helybeli szolgabíroságnál f. hó 23-án elfoglalta.

— **Kinevezés.** A közigazgatás egyszerűsítésével rendszeresített járási számvényő állásokra a kinevezések már megtörténtek. Járársunkban a számvényő leendő elhatáras Lippits István szombathelyi számbellenő neveztetett ki, illetve helyeztetett át, aki hivatalát október 1-én elfoglalta.

— **A múraszombajárási gazdákör** felterjesztést intézett a földmívelésügyi miniszterhez a gyümölcstermes megfelelő értékesítéshez céljából egy Györy-tele szeszölő készülék engedélyezése iránt. A miniszter leirata tegnap megérkezett, amely szerint a kert szeszölőt október 15-ig tartandó időtartama kölcsönképen engedélyezte és a készülék kezesének módjára nézve kioktatásra Györök Leó pápai földműves iskolai tanítót küldötte. A készülék esmapan csak oly kiszagadál által lesz igyben vehető a jelenlétes sorrendjében díjmentesen, akiknek kifözni való cefréjük 10—12 hektoliternél többet nem tesz ki. A miniszter egyuttal megengedte, hogy a gazdákör használatára annak idején átengedett gyümölcsöző és prés továbbra is a gazdákör használatában maradjon.

mondom az igazat, én vagyok a község bírája, már három esztendője.

— **Úgy?**
— **Úgy ám.** Nem dísekedésből mondóm, csak éppen azért, hogy felbiztassam.

— **Engem?** — kérdezte Hadar Inre, ki nem minden irigység nélkül nézte az egykori köcsisársát.

— **Igen kigyelmedet.** Már arra akarom biztatni, hogy gyűjön hozzánk eszösznek. Nem lesz semmi baja. Kap krumpírföldet, kukoricaföldet, kommcniót ami dukál. No, egy-kettőre.

— **Megyek?** — mondotta Hadar Inre és nagyot csapott Tót Kiss Mihály markába.

— **Megvan az alku.** Meg is íhatjuk az aldómást. Mert én most már viszem.

— **Betértek egy koresmába.** Sört rendelték. A bíró nagyon beszédés lett.

— **De régen nem kocintottunk.** Hatla még tudna, milyen sorban járok én itten?

— **Úgyan milyen sorban?** — kérdezte Hadar Inre.

— **Háztűznézöbe.**
— **A' már valami.**

— **A volt köcsis,** a községi bíró hunyorított a szemével.

— **Magy sora van annak.** A fiamnak nézek asszonyt! Itt szolgált Pesten, aztán beleszeretett egy leányba. Most, hogy haza került, már mint a fiam, nem volt nyugta, addig rimázkodott, míg el nem jöttem. Aztán, ha a leány is úgy akarja, hát haza viszem. Hadd éljek világukat. Arra való.

— **Igen,** — hagyta helyben Hadar Inre.

— **Csakhogy,** — folytatta Tót Kiss Mihály, — egész nap nem tudok ritakadni a leányra.

— **Talán nincs Budapestben.**

— **De itt van az.** Csakhogy nincs helyben. Hatoszor is ott jártam a kvártely-asszonyával a Soroksári-utcában. de nem találtam otthon.

— **Hát bizony az olyan facér eseléd elköszal.**

— **Igen, elköszal.**
Tót Kiss Mihály emel az utolsó szónál megvakarta a fejét. Aztán bizalmasan oda-zólt Hadar Inrenek:

— **Csakhogy, tudja kigyelmed,** sokfelé képp lehet köszálni. Megis csak szeretném tudni, hogy milyen fajta, ha már a menyem tudni. Azt, mondok, utána járok egy kicsit. A kvártely-asszonya azt mondta, hogy este a Borostyán-koresmában szokott rostokolni. Hat majd odanézek.

Hadar Inre felállott.

— **Bizza azt csak én rám,** Tót Kiss Mihály uram. Látom, hogy faradt, törődött.

— **Szó, ami szó,** sokat máskzáltam.

— **Aztan meg — magyarulza Hadar Inre — így szürösen nem is dukál odamenni.** Csupa cifra nepseg jár oda. Maradjon csak itt békességben. Mire egy-két korso sört felhajt, itt vagyok a leányval. Majd megnezem én, milyen a fajtája, konyitok hozzá. Sokat láttam azóta, hogy nem látuk egymást. Csak mondja meg szaporán, hogy hívják azt a lányt.

— **Karos Borcsának.** Feketeszemű leány, úgy mondta a fiam.

— **Jól van.** Menten itt leszek.

Háromnegyed óra múlva Hadar Inre visszajött másodmagával. Hozta a leányt.

— **Ehuun van.** Ez az.

Tót Kiss Mihály jól megnezte, a esinos, barna leányt, ki igyekezett a szemét lesütini.

— **No fiam,** — kérdezte Tót Kiss Mihály — hát akarsz-e velem jönni?

— **Ha elvisez . . .**
— **Akarsz-e fiam feleségre lemi?**

— **Ha elvisez . . .**
— **Nohat készüj.** Holnap hajnalban indulunk.

Várak a vasutnál. De előbb igyal egy kis sört. . .

— **Köszönöm.** nem élek vele.

A leány tavozott. A leendő rokonok mellöztek minden érkezőségét. Mikor a két öreg cimborá együtt maradt, Tót Kiss Mihály felvetette a kérdést:

— **Hát milyen fajta?**
Hadar Inre jól megfontolta a választ, aztán így felelt:

— **Hissen nem mondóm,** hogy olyan szemérmes, mint Zsuzsanna, vagy olyan ártatlan, mint Genováva, de ha megbecsüli magát, olyan hűséges feleségre lehet a kigyelmed fiamak, mint amilyen Sára volt Abrahamának. Én mondóm.

A bibliai hasonlatok imponáltak a leendő apósának.

— **Akkor hát nincs baj.** — mondotta — kocicintunk.

LUCZIAN.

— **A Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület** választmányára Pósfay Pongrácz elnökléte alatt tegnap d. u. 5 órakor ülést tartott, amely alkalommal az egyesület jövő évi költségvetését állapította meg és az október 13-án megtartandó közgyűlés tárgysorozatát állította össze.

— **Üvegáloi uborok.** Arra a közhítre, hogy ubor nem állja meg az ivergezést, rácafol Gayon francia tudós, aki grondi borokat 60 fokra fölmelegítve, bepalackozott s azokat három év múlva kinyitva, a hasonló évjárat boraival elyelve eretlekeket, sőt jobbaknak találta. Ilyen pasztörizáló gépek Magyarországon is kaphatók s arra való, hogy az ubort palackra eretle tegyek.

— **Adófizetés postatakarékpénztár utján.** Az adóadminisztráció reformjának kérdésével foglalkoznak az illetékes körök. Az adóadminisztráció e reformjának lényege az, hogy az adófizető nem lesz kénytelen az adóhivatalt menni, hanem a postán is fizethet adót, mit a közönség bizonyára nagy örömmel fogad, mint sokkal kényelmesebb eljárást a mostaninál. Hiszen postahivatalokkal több van, mint adóhivatallal s így az adófizetőnek nem kell az adóhivataltban várakozni, vagy a szomszédos községbe menni az adóval, hanem az adóval a postán blankettával a postán adja fel az adót. Az adófizető lapokat a trafikokban és a postán fogják árulni. Az ilyen lap három részből: elismervényből, befizetési szelvényből és levelezőlappal fog állni, amit költőve, a pénzzel együtt a legközelebbi postahivatalnak nyújtanak be, ahol az adófizető elismervényt kap a fizetésről. A postahivatal az állam javára írja a befolyt adóösszeget és értesíti az illető adóhivatalt a befizetésről, mire az adóhivatal végleges elismervényt küld az adófizetőnek. Az új rendet nálunk fakultatíve fogják megcsinálni, vagyis úgy, hogy mindenkinek joga lesz az adóhivataltban is fizetni, ha ezt a módot előnyben részesíti. A reformot előbb Budapesten próbálják meg és csak aztán terjesztik ki az egész országra.

— **A VIII. ir. hitközségi kerület elnöki állása** tudvalevőleg Deutsch I. M. elhunytával megüresedett. A néhai elnök személye és érdemei iránti kegyeletből ezen fontos állást mindeddig nem töltötték be. A közeli hetekben azonban ezen állást betölténi óhajtották és a leendő elnök személyében az illetékes körök meg is egyeztek. Mint értesülünk, a bizalom és rokonszenv vármegyénk kiváló fia: Rosenberg Gyula országgyűlési képviselő személye iránt nyilatkozik meg. Rosenberg Gyula országgyűlési képviselő — mint halljuk — ezen megítélhető választást hajlandó lesz elfogadni. Az új elnök illusztris személye ezen fontos állásnak díszet fog kölcsönözni.

— **Püspöki körlevél.** A megyés püspök ur ömeltősége a napokban adta ki VIII. számú körlevélét, melyben a múlt hónap 26-án tartott esperesi értekezleten megállapított fópásztori rendelkezések közli. Kiterjeszkednek ezek a rendelkezések a templom rendbentartására, az iskolák gondozására. Egyuttal felhívja a körlevél a papságot, szenteljek meg a jubileumi évet missziók tartásával. Jelenti Hatzl Ferenc esperes és plebánus elhunytát, akikben az egyházmegye buzgó lelkipásztor, jellekű embert és lelkiismeretes postás-gyűlési esperest vesztett; egyben a megüresedett plebánia javadalmára pályázatot hirdet.

— **Az utmesterek iskolája.** A kőzutak szolgáltatásáért illetőleg a kereskedelmi kormány reformot léptetett életbe. Már a múlt telen 10 utmesterei iskolát állított fel az ország 10 vidéki városában. Ezen iskolákban első sorban a jelenleg alkalmazásban levő utmesterek és vármegyei utbiztosok nyerne 2—2 évi tanfolyam halgatása által kellő mérvű utmesterei szakképzettséget, jövőre nézve pedig utmestereké csak azokat fogják kinevezetlni, akik az utmesterei iskolát eredményteljesen végezték. Az utmesterek tanfolyamát az idén december 1-én fogják megnyitni mind a tíz városban, összesen mintegy 300 látogatója lesz a tanfolyamnak, a melynek mintegy fele mint szakképzéssel ellátott utmesterek hajgja el a tél végétével a tanfolyamot, a másik fele pedig a jövő telen fogja azt mint másodikéves látogatót.

— **Pénzügyi tisztviselő országos szövetsége.** A Pénzügyi tisztviselő országos egyesület évek óta igyekszik a pénzügyi tisztviselők anyagi és erkölcsi érdekeit szolgáltni, működését azonban eddig csak a fővárosra terjesztette ki. Most maga az egyesület kísérli meg, illetve kezdeményezi, hogy szélesebb alapokon szervezett

köteleket létesítsen, mely működését lehetőleg az ország minden részére kiterjeszti. E célból a Magyarországi pénzügyi tisztviselő országos szövetségének létesítést vette terbe, amelynek tervezetét az egyesület már megküldte a vidéki pénzügyi tisztviselőknél és felkérte azokat, hogy az eszme tekintetében nyilatkozzanak s a tervezetre vonatkozó észrevételeiket közöljék az egyesülettel.

— **Kamat leszállítás.** A Délvármegyei Takarékpénztár igazgatósága közhírré teszi, hogy 1904. évi október 1-től kezdve úgy a váltó, mint a jelzálog- és kezelést kötvényen alapuló kölcsönei után 6 százalékos kamatot és csekély bejegyzési díjat fog szedni, a betétek után pedig 4 százalékos kamatot fog fizetni.

Minden konkurencia ellenére legelterjedtebb, tehát legvalóságosabb lapja ez országnak ma is a Pesti Hírlap. Mert politikája messzerű; minden irányban független, szókimondó; a nagyközönség igaz érdekeit szolgálja s a követelménynek mindig hű tolmács. Cikkiről, tereiről, szaktudományi, humoristai az újságot-világ jelesei. Tartalma — komoly és mulató — az összes napilokt felülmúlja s mégis rendkívüli kedvezményekben is részesül előfizetőit. Így minden előfizető karácsonyi ajándékot kapja a Pesti Hírlap nagy képes naplárát s kedvezményes áron rendelheti meg a Divat Szalon című kitűnő divatlapot. Az új évfolyam alkalmából azt felhívjuk az ország legkedveltebb lapjára t. közönségünk figyelmét, megemlítve, hogy az előfizetési ár (negyedévre 7 korona, a Divat Szalonnal együtt 9 korona) a Pesti Hírlap kiadóhivatalába (Budapest, V., Váci-körút 78.) küldendő.

— **Nagy kereskedelmi kikötő Budapesten.** Mint a „Magyar Penzúgy“ közgazdasági szaklap jelenti, a kereskedelmi minisztériumban végleges megállapodás történt, hogy az új kereskedelmi kikötő a Csepelsziget északi partján épül ki. A tulajdonképeni kereskedelmi kikötő, e teljesen, kész tervek szerint, egyelőre három medencéből fog állni; rakodópártja 4 kilométer hosszú, a víz mélysége 3 méter lesz s a kikötőben 64 hajó fog egyszerre rakodhatni. A kikötő a legmodernebb tárházakkal lesz felszerelve; építési költsége 27 millió korona lesz. A kikötővel szemközt nagyarányú új teherpályaudvar építenek, a mennyiben ide helyezik át a már reggelben szűknek bizonyult és a hajóforgalommal csak nehezesen érintkező dunaparti teherpályaudvar. A kereskedelmi kikötővel egyidejűleg ipari kikötőt is terveznek, amely a soroksári Dunaág északi torkolatánál fog épülni és szintén 3 medencéből fog állni. Mint neve is mutatja, az a rendelkezés, hogy a főváros gyár-iparait koncentráltassék. A gyári vállalatok, közmunkák stb. kész örömmel telepednek majd le az új kikötő mentén, mert a vasuti és az oleó vízi szállítás egyaránt rendelkezésükre fog állni. Az új ipari kikötő építési költségeit 16 és fél millió koronában állapították meg.

— **Egységes életbiztosítási feltételek.** A magyar és osztrák magánbiztosítási intézetek köteleke bizottságot küldött ki azon célból, hogy az életbiztosításra nézve valamennyi életbiztosító-intézet által betartandó egységes szabályok tervezetét dolgozza ki. A tervezet már elkészült s lényegesebb pontjai a következők: Ha a hátralekös biztosítási díj beperesített, a biztosító-intézet mindaddig fentartja a biztosítási szerződés érvényét és viseli az abból származó rizikót, amíg a követelés behajthatatlansága be nem bizonyult. Eddig egyes biztosító-intézetek az első évre esedékes biztosítási díjat behajtották anélkül, hogy a szerződés hatályát továbbra is fentartották volna. Azt a szokást, mely szerint öngyilkosság vagy párviald okozta halál bekövetkezése esetén a már hosszabb ideig fennállott szerződés érvénye megtámadható, a javaslat teljesen kiküszöböli és kimondja, hogy a szerződés megkötése után három év múlva bekövetkezett öngyilkosság és egy év múlva párviald folytán beállott haláleset a szerződést nem érvényteleníti.

— **Éter a szesz italokban.** A belügyminiszter értésére jutott, hogy éterrel (kénéterrel) kevert szeszartalmú italoknak élvezeti szerül való használata Galicia egyik részében okát abban találja, hogy az említett keverékekkel a szomszéd magyarországi községekben italárusok és kimerők akadálytalanul hozták forgalmába. Minthogy az éter, mint erősen kábító és a szesz italok ilyen hatását erősen fokozó szer az egészségre ártal-

mas, a miniszter az éternek, ugyszintén szeszartalmú keverékeknek élvezeti szerül való forgalmába hozatalát most külön rendelettel megtiltotta.

— **Merész következtetés.** Bíró: „Hogy merésztél őt ily élénk vidéken betörést elkövetni?“

Tolvaj: „Az ablak közelében nem láttam senkit, rendőrnök a közelben nyomá sem volt; tekintet ur, ez oly pompás alkalom volt hogy ön sem tarthatta volna vissza magát!“

Közgazdaság.

Védekezés a burgonya rothadására ellen.

Hazánkban a burgonya rothadása mindinkább terjedőben van. Mig ezelőtt 15—20 évvel a baj alig volt ismeretes, ma folytonosan, minden irányban halljuk a panaszt.

Oka a bajnak egy gombaféleség az u. n. Phytophthora infestana, amely különösen akkor lepi meg a legnagyobb mennyiségben a burgonyatáblákat, ha a nyár nagyon meleg és nedves. E baj ellen a következők módok segélyével kell védekezni.

1. Nem minden burgonyaféleség ellenállóképessége egyenlő e bajjal szemben. Az eddigi kísérletek azt bizonyítják, hogy legellenállóbbnak bizonyult a magnum bonum aután pedig a Richter imperator nevű burgonya. A későn érő burgonyaféleségek általában véve inkább szenvednek e betegségben, mint a koraiak.

2. Minél gazdagabb a talaj nitrogén készlete, rendszeren annál bujjab a burgonya levélzete, ami elősegíti a betegség elterjedését. Épen azért a túlbőven alkalmazott istálló vagy zöldtrágya, illetőleg más fölöslegben alkalmazott nitrogéntrágyák hasonlóan kedveznek a betegség elterjedésének. A káli és foszfortrágyák ellenben akadályozzák e betegség fellepését s azért különösen olyan vidékeken, ahol a betegség el van terjedve, nem lehet eléggé ajánlani a műtrágyák használatát.

3. Nem szabad vetésre olyan burgonyát használni, amely a Phytophthora infestanssal be van fertőzve. A betörtözést elkerülendő, burgonyának csak minden harmad nemzedékben szabad ugyanazon táblára kerülni, azon táblát pedig, amelynek termését jövő évi vetőmagul szántuk, meg kell háromszor permeteznünk bordói level junius 15—20-a között, másodsor egy hónap múlva, harmadszor pedig augusztus végén, szeptember elején. A permetezésnél az a fődolog, hogy a rézoldat a levélzetet lehetőleg sűrűn lepje el; magának az oldatnak különben nem kell nagyon sűrűnek lenni, mert a Phytophthora igen kevés részától is elpusztul, elegendő, ha az oldatban 2% réz-sulfát van.

Ézen tanácsok keresztülvitele után, ha burgonyánkat szellős száraz helyen tartjuk el, nem lesz okunk a burgonya rothadására ellen panaszkodni.

A len elhelyezése a vetésforgóban.

A vetésforgóban a len úgy helyezendő el, hogy önmaga után 6—8 évnél gyorsabban ne következzen. Kedvező éghajlati viszonyok, jó és tápanyagokban megfelelő gazdagsága talaj lehetőségessé teszik ugyan azt,

